

FOL

HEGELCI DİYALEKTİK

FOL® 101

© MAK GRUP MEDYA PRO. REK. YAY. A.Ş.
SERTİFİKA NO: 44396

FELSEFE 98
İNGİLİZ İDEALİZMİ 02

HEGELCİ DİYALEKTİK
JOHN ELLIS McTAGGART

ÇEVİREN: A. KADİR GÜLEN

ÖZGÜN ADI: *STUDIES IN THE HEGELIAN DIALECTIC*
EDİSYON: CAMBRIDGE 1922

YAYINA HAZIRLAYAN: ZİYA DİNÇSOY
REDAKSİYON: EBUBEKİR DEMİR
GÖRSEL YÖNETMEN: NURULLAH ÖZBAY
GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA: TAVOOS

ISBN 978-625-7307-19-2

BASKI: AYRINTI BASIM YAY. VE MAT. HİZ. SAN. TİC. A.Ş.
MATBAA SERTİFİKA NO: 49599

1. BASKI: MART 2021

İLETİŞİM ADRESLERİ
CINNAH CD. KIRKPINAR SK. 5/4
06420 ÇANKAYA ANKARA
TEL.: 0312. 439 01 69
www.folkitap.com
bilgi@folkitap.com
siparis@folkitap.com
www.twitter.com/folkitap

HEGELCİ DİYALEKTİK

JOHN ELLIS McTAGGART

ÇEVİREN
A. KADİR GÜLEN

JOHN ELLIS McTAGGART

Londra doğumlu (1866). Bristol'da bulunan Clifton College'e gitti. Ardından Cambridge, Trinity College'de felsefe eğitimine başladı (1885). Moral Bilimler kürsüsünde felsefe hocası olarak göreve başladı (1897) 'Filozofların filozofu' olarak tanındı ve emekli olana dek bu görevini sürdürdü (1923). Yeni Zelanda ziyaretinde tanıştığı Margaret Elizabeth Bird ile evlendi (1899). Birinci Dünya Savaşı sırasında emniyet mensubu olarak çalıştı ve bir mühimmat fabrikasında görev aldı. G. E. Moore ve Bertrand Russell'la uzun dönem mesai arkadaşlığı yaptı, ancak Russell'ın savaş karşıtlığı, yurtsever McTaggart ile aralarını bozdu. Aniden, yine Londra'da öldü (1925).

Başlıca eserleri: *Hegelci Diyalektik* (1896), *Hegelci Kozmoloji* (1901), *Some Dogmas of Religion* (1906) *Hegel Mantığı* (1910), *Ölümsüzlük ve Ezeliyet* (1915), *The Nature of Existence* (1921-27).

A. KADİR GÜLEN

Bursa'da doğdu (1986). Lise öğrenimini İstanbul'da tamamladı (2003). Selçuk Üniversitesi'nde İktisat okudu (2010). Yurt ve Dünya, Bibliotech, Praksis, Kitaplık gibi dergilerde yazdı. Ankara Üniversitesi Felsefe Tarihi Ana Bilim Dalından "Heidegger'in Hegel Felsefesinin Eleştirel Bir Değerlendirmesi" isimli teziyle mezun oldu (2018). Çeviri çalışmalarına ve doktorasına devam ediyor. Başlıca çevirileri: Thomas E. Wartenberg, *Küçük Çocuklar İçin Büyük Fikirler* (2018, Senem Kurtar ile); Erica Chenoweth ve Maria J. Stephan, *Sivil Direniş Neden İşe Yarar* (2018); Bryan Turner ve Simon Susen (ed.), *Pierre Bourdieu'nun Mirası* (2019); Frederick C. Crews, *E. M. Forster'da Hümanizmin Teblikeleri* (2020); Brent Adkins, *Arzu ve Ölüm* (2020); *Kıydan Köşeden Marksizm Kılavuzu* (2021).

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	11
BİRİNCİ BÖLÜM DİYALEKTİĞİN GENEL YAPISI	12
İKİNCİ BÖLÜM DİYALEKTİĞİN FARKLI YORUMLARI	44
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM DİYALEKTİĞİN GEÇERLİLİĞİ	91
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM YÖNTEMİN GELİŞİMİ	137
BEŞİNCİ BÖLÜM DİYALEKTİĞİN ZAMANLA İLİŞKİSİ	177
ALTINCI BÖLÜM DİYALEKTİĞİN NİHAİ SONUCU	223
YEDİNCİ BÖLÜM DİYALEKTİĞİN UYGULANIŞI	253
DİZİN	280

ÖNSÖZ

Bu kitabın ilk dört bölümü, 1891’de, Cambridge’deki Tirinity College Vakfı Sınavında sunulan bir teze dayanmaktadır. Dördüncü ve beşinci bölümler, neredeyse mevcut hâlleriyle, 1981’de *Mind* dergisinde yayımlandı (Yeni Basım Numaraları, 1, 2, 8, ve 10). İkinci bölümün bir kısmı, *Revue de Métaphysique et de Morale*’in Kasım 1893 sayısında yayımlandı.

Küçük Mantık’tan ve *Tin Felsefesi*’nden alıntı yaparken, genellikle Profesör Wallace’nin değerli çevirisinden istifade ettim.

Cardiff Üniversitesi’nden Profesör J. S. Mackenzie’ye, bu çalışmaların düzeltilmiş sayfalarını okumadaki nezaketinden ve birçok yararlı öneri ve düzeltmede bana yardımından ötürü çok minnettarım.

İkinci baskıda pek fazla değişiklik yok. Sözel hatalardan daha fazlasına işaret ettiklerinde, notlarda bu değişikliklere dikkat çektim.

J. E. McTAGGART
ARALIK 1921

DİZİN

- A
akıl 15, 18, 27, 43, 47, 60, 96, 98, 99, 102, 103, 104, 105, 174, 184, 216
anlama yetisi 23, 24, 25, 26, 27, 28, 91, 92, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 110
antitez 13, 107, 140, 141
aşkımsalçılık 95
- B
Balfour 92, 93, 94, 95, 211, 278
betimlemeler 107, 170
bilgi 125, 235, 237, 239, 241, 242, 243, 248
bilim 38, 41, 47, 48, 115, 117, 160, 272, 277
bilinç 15, 35, 36, 49, 52, 93, 95, 264
bireysel akıl 17
Bradley 15, 45, 112, 113, 126, 185, 195, 196, 203, 215, 241
- C
Caird 43
Cennet 268
- Ç
çelişki(ler) 13, 16, 18, 25, 49, 77, 82, 99, 100, 101, 129, 165, 184, 185; ~ yasası 20, 21, 101
çoğulluk 203
çokluk 107
- D
deneyim 15, 25, 30, 31, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 46, 47, 49, 50, 57, 58, 62, 65, 75, 76, 77, 86, 88, 89, 94, 108, 117, 118, 119, 122, 125, 126, 127, 130, 170, 182, 200, 210, 229, 239, 256, 258, 262, 272, 273, 274, 278, 279
devinim 91, 100, 109, 120, 121, 122, 191; ~ ideası 91, 121
din 60, 69, 160, 186, 224, 229, 249, 250, 256, 257, 258, 264, 265, 267, 272, 275, 278; vahyedilmiş ~ 249, 250, 278
diyalektik 14, 15, 18, 21, 23, 25, 27, 29, 30, 31, 32, 39, 40, 44, 45, 51, 54, 60, 79, 95, 101, 102, 108, 111, 113, 115, 117, 118, 119, 132, 139, 146, 148, 151, 154, 156, 158, 159, 162, 165, 166, 167, 168, 185, 187, 189, 237, 259, 268, 275, 277; ~in itici gücü 20; ~in temeli 31; ~ hareketin 16, 17, 30, 70, 273, 274; ~ süreç 28, 31, 33, 36, 37, 39, 45, 46, 50, 54, 59, 61, 68, 82, 83, 100, 106, 111, 116, 118, 119, 120, 123, 139, 142, 146, 147, 148, 152, 155, 156, 161, 162, 164, 165, 166, 167, 171, 176, 183, 184, 185, 186, 187, 191, 254, 261, 262, 269, 270, 272, 273, 277, 279;
doğa 28, 30, 39, 40, 41, 42, 44, 58, 69, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 81, 91, 124, 129, 130, 131, 132, 134, 167, 168, 169, 170, 171, 173, 174, 175, 188, 197, 223, 253, 256, 257, 263, 267, 269, 272; ~ felsefesi 28, 188, 197, 263, 267, 272
duyum 60, 123
düşük kategoriler 33, 102
düşünce 29, 37, 50, 66, 94, 98, 101, 128, 129, 132, 133, 134, 135, 136, 168, 175

E

eksik-hakikat 19
 epistemoloji 30, 38, 76
 erdem 275
 Erdmann 228
 ereksellik 118
 etik 96
 evren 19, 191, 199, 233, 256

F

felsefe 4, 7, 25, 48, 49, 52, 131, 186,
 224, 225, 226, 228, 249, 250, 251,
 252, 253, 256, 258, 261, 264, 266,
 267, 268, 269
 fenomenler 19
 Fichte 43, 45, 155, 229

G

gelişimin dolaysızlığı 14
 gerçek 14
 gerçeklik 15, 18, 19, 22, 32, 33, 47,
 73, 76, 77, 80, 82, 85, 86, 87, 88,
 89, 93, 99, 108, 112, 116, 124,
 125, 126, 127, 128, 129, 134, 135,
 136, 140, 147, 161, 171, 177, 178,
 180, 181, 182, 183, 184, 187, 188,
 189, 191, 192, 193, 195, 196, 199,
 200, 202, 204, 205, 210, 213, 215,
 217, 222, 224, 226, 229, 230, 231,
 232, 235, 237, 240, 242, 243, 244,
 246, 251, 253, 254, 255, 256, 261,
 262, 267, 269, 279
 Green 75, 76

H

hakikat 19, 21, 49, 52, 53, 85, 87, 92,
 110, 126, 133, 146, 153, 156, 158,
 159, 171, 175, 202, 211, 224, 236
 Hartmann 16, 17, 18, 20, 24, 26, 96,
 101, 102, 104, 110, 111
 Hegelci mantık 20, 26, 28, 37, 38,
 66, 161, 232
 hiçlik 64, 111, 120, 121, 122, 123,
 124, 138, 143, 144, 151, 172, 173
 Hristiyan öğretisi 139
 hukuk 178, 256, 257, 265, 267, 269;
 ~ Felsefesi 178, 265, 272
 Hume 35, 62

İ

İdea 13, 15, 30, 31, 32, 34, 37, 40,
 42, 43, 44, 53, 55, 57, 65, 66, 67,
 68, 69, 70, 74, 77, 92, 99, 102, 116,
 126, 143, 152, 156, 158, 160, 177,
 178, 179, 180, 184, 185, 189, 190,
 191, 193, 196, 197, 207, 213, 214,
 215, 226, 232, 234, 239, 246, 247,
 248, 254, 255, 256, 257, 259, 261,
 262, 263, 265, 266, 267, 268
 İdealizm 62, 132, 135, 136, 176

J

Jacobi 53

K

Kant 29, 33, 34, 38, 39, 43, 62, 63,
 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 96, 100,
 124
 karşıtların sentezi 12
 kategoriler 12, 13, 14, 15, 18, 25,
 33, 34, 37, 40, 43, 48, 49, 54, 62,
 79, 81, 84, 114, 115, 118, 140,
 146, 147, 152, 153, 154, 156, 157,
 161, 165, 167, 172, 177, 180, 187,
 189, 232, 239, 261
 kavram 24, 54, 55, 67, 84, 97, 128,
 142, 143, 145, 146, 159, 162, 167,
 168, 169, 171, 175, 188, 233, 248,
 257
 kendinde-şey 39
 Kipling 268
 Kopernik 266

L

Lotze 132, 133, 134, 135, 266

M

madde 43, 147, 270; ~ ile form 13
 Mantıktan Doğaya ve Tine geçiş 82,
 129
 masumiyet 274, 275
 metafizik 222, 268
 Mutlak 15, 20, 27, 31, 32, 34, 37,
 40, 42, 43, 44, 55, 57, 62, 63, 64,
 65, 66, 67, 68, 69, 71, 74, 78, 79,
 83, 84, 89, 90, 92, 96, 97, 99, 102,
 116, 126, 143, 145, 151, 152, 153,

- 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162,
168, 169, 171, 176, 177, 178, 179,
180, 184, 185, 189, 190, 191, 193,
196, 197, 200, 204, 207, 213, 214,
215, 226, 231, 232, 239, 242, 246,
247, 248, 249, 250, 252, 254, 255,
256, 257, 261, 262, 263, 264, 265,
266, 267, 268, 271, 273; ~'a duyulan
özlem 96; ~ İdea 15, 31, 32,
34, 37, 40, 42, 43, 44, 55, 57, 65,
66, 67, 68, 69, 74, 92, 99, 102, 116,
126, 143, 152, 156, 158, 160, 177,
178, 179, 180, 184, 185, 189, 190,
191, 193, 196, 197, 207, 213, 214,
215, 226, 232, 239, 246, 247, 248,
254, 255, 256, 257, 261, 262, 263,
265, 266, 267, 268
mutluluk 277
- N
- neden 7, 35, 36, 124, 243, 244
nedensellik 24, 34, 26, 100, 114,
145, 161, 204; ~ Kategorisi 100
nesnel 17; ~ kavram 19
nesneler 19
Newton 119
- O
- olumsallık 66, 79, 80, 233
olumsuzlama 22, 150
oluş 36, 73, 76, 120, 121, 122, 123,
124, 143, 151
- Ö
- ölüm 7, 143, 270
öz 35, 88, 138, 142, 143, 144, 148,
165, 207, 232, 257
öz-bilinç 35, 88
özgürlük 47
- P
- Platon 100, 139
- R
- rasyonalite 200, 202, 205, 206, 207,
279; ~ arzusu 205
- S
- Saf Varlık 13, 107, 145, 178, 179,
180, 181, 185, 220
sanat 224, 249, 250, 251
Schelling 43, 260
Schiller 126, 127, 128, 217, 218,
219, 220, 222
sentez 13, 110, 143, 212
Seth 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75,
76, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 87,
111, 112, 174
sezgi 30, 35, 39, 55, 61, 75, 87, 123,
238, 239
Sezgici Okul 52
sınırlama 204
somut idea 20, 32, 40, 118, 119,
121, 122, 149
sonlu kategori 15
Spencer 35
süreklilik 13, 137
- Ş
- şey 241
şüphecilik 35, 62, 85, 103, 107, 209,
272
- T
- tahayyül 123
Tanrı 19, 27, 28, 49, 52, 63, 84, 85,
86, 96, 139, 236; ~nın bilgisi 49
tarih 186, 256, 257, 263, 265, 266,
267, 269; ~ Felsefesi 186, 257, 263,
265, 266, 267
Tennyson 27
tez 13, 21, 26, 104, 109, 142, 144; ~
ile antitez 26, 107, 109, 143, 164,
169, 184, 214, 260
tin 11, 17, 28, 39, 40, 41, 42, 43, 58,
60, 68, 72, 73, 75, 76, 78, 89, 90,
91, 124, 131, 132, 134, 135, 136,
167, 168, 170, 171, 173, 223, 224,
229, 237, 239, 243, 246, 247, 249,
252, 253, 254, 255, 256, 257, 263,
264, 265, 267, 269, 275; ~ Felsefesi
11, 28, 41, 60, 89, 134, 135, 224,
237, 246, 247, 249, 252, 254, 256,
263, 264, 265, 267, 275

- töz 36, 124, 145, 204
 transandantal felsefe 93
 Trendelenburg 44, 45, 46, 47, 63, 75, 109, 111, 113, 116, 117, 120, 123, 185, 213
- V
 varlık 13, 21, 25, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 45, 55, 59, 61, 62, 63, 64, 69, 70, 73, 74, 76, 84, 85, 92, 99, 105, 106, 107, 109, 114, 115, 120, 121, 122, 123, 124, 132, 133, 134, 135, 136, 138, 140, 142, 143, 144, 145, 146, 148, 150, 151, 159, 168, 170, 172, 173, 175, 178, 179, 180, 181, 185, 204, 207, 220, 232, 257, 261, 262
- Y
 yaşam 35, 43, 66, 67, 115, 116, 118, 143, 151, 187, 233, 247, 277
 yokluk 21, 76, 99, 107, 120
- Z
 Zaman 22, 123, 127, 179, 180, 181, 182, 183, 194, 206, 220